

ეკონომისტი EKONOMISTI

საერთაშორისო სამეცნიერო-ანალიტიკური ჟურნალი
International Scientific-Analytical Journal

4

2024

ტომი – VOLUME

XX

ს ა რ ჩ ე მ ზ ი - C O N T E N T S

გლობალიზაცია – GLOBALIZACION

ვლადიმერ პაპავა – მსოფლიო სავალუტო წესრიგი: სავალუტო გლობალიზაციიდან სავალუტო გეოპოლიტიკამდე **9**
Vladimer Papava – The World Currency Order: from Currency Globalization to Currency Geopolitics (Expanded Summary) **16**

საზღვარგარეთის ქვეყნების ეკონომიკა – ECONOMY OF FOREIGN COUNTRIES

Anna Chechel, Natalya Rudyk – Sustainable Local Development in Ukraine: Community Participation in Post-War Recovery **17**
Анна Чечель, Наталья Рудык – Устойчивое местное развитие в Украине: участие общественности в послевоенном восстановлении (Резюме) **24**
ანა ჩეჩელი, ნატალია რუდიკო – მდგრადი ადგილობრივი განვითარება უკრაინაში: საზოგადოების მონაწილეობა ომის შემდგომ აღდგენაში (რეზიუმე) **25**

ეკონომიკური უსაფრთხოება – ECONOMIC SECURITY

მურმან კვარაცხელია – ეკონომიკური უსაფრთხოებისა და ეკონომიკური პოლიტიკის საკითხისათვის **27**
Murman Kvaratskhelia – On the Problem of Economic Security and Economic Policy (Expanded Summary) **32**
მიხეილ თოქმაჯიშვილი, შოთა ლომინაშვილი – საქართველოს ეკონომიკური უსაფრთხოების გეოპოლიტიკა **34**
Mikheil Tokmazishvili, Shota Lominashvili – Geopolitics of Georgia's Economic Security (Expanded Summary) **45**

ეკონომიკური თეორია – ECONOMIC THEORY

შოთა ვეშაპიძე – უსაფრთხოების ზოგიერთი ეკონომიკური ასპექტი ეკონომიკურ მომდგრებათა კონტექსტში **47**
Shota Veshapidze – Some Economic Aspects of Security in the Context of Economic Theories (Expanded Summary) **57**
ნატალია დავლასერიძე – ევროკავშირის ქვეყნების ეკონომიკური უსაფრთხოების გამოცდილების გამოყენება საქართველოს ეკონომიკურ პოლიტიკაში **59**
Natalia Davlasheridze – Using the Experience of Economic Security of the European Union Countries in the Economic Policy of Georgia (Expanded Summary) **67**

ლურჯი ეკონომიკა – BLUE ECONOMY

თეა ლაზარაშვილი – „ლურჯი ეკონომიკა“ და მდგრადი განვითარების გამოწვევები **69**
Tea Lazarashvili - "Blue Economy" and Challenges of Sustainable Development (Expanded Summary) **77**

გლობალიზაცია – GLOBALIZACION

ვლადიმერ პაპავა

პაპავა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტის
მთავარი მეცნიერ-თანამშრომელი, აკადემიკოსი

მსოფლიო სავალუტო წესრიგი:

სავალუტო გლობალიზაციიდან სავალუტო გეოპოლიტიკამდე*

DOI: [10.36172/EKONOMISTI.2024.XX.04.PAPAVA](https://doi.org/10.36172/EKONOMISTI.2024.XX.04.PAPAVA)

ანოტაცია. სტატიაში განხილულია საკითხები, რომლებიც დაკავშირებულია მსოფლიო სავალუტო წესრიგის ტრანსფორმაციასთან, რომელშიც აშშ დოლარი, როგორც გლობალური სარეზერვო ვალუტა, მსოფლიო ვაჭრობაში ლიდერ პოზიციაზე იყო წარმოდგენილი. სავალუტო გლობალიზაცია და სავალუტო გეოპოლიტიკა არა იმდენად გამორიცხავს, რამდენადაც ავსებს ერთმანეთს. სავადასვა ისტორიულ პერიოდებში, როგორც წესი, უპირატესი როლი ერთ-ერთ მათგანს - ან სავალუტო გლობალიზაციას, ან სავალუტო გეოპოლიტიკას აქვს. ახალი მსოფლიო სავალუტო წესრიგი სავალუტო გლობალიზაციისა და სავალუტო გეოპოლიტიკის იმგვარი კომბინაცია იქნება, რომელშიც სავალუტო გეოპოლიტიკას უპირატესი როლი შეიძლება ჰქონდეს.

საკვანძო სიტყვები: მსოფლიო სავალუტო წესრიგი, სავალუტო გლობალიზაცია, სავალუტო გეოპოლიტიკა, ჰიპერგლობალიზაცია, კონფრონტაციული გლობალიზაცია.

მას შემდეგ, რაც 2022 წლის 24 თებერვალს რუსეთმა უკრაინის წინააღმდეგ ომი დაიწყო და დასავლეთმა რუსეთს დასჯის მიზნით ეკონომიკური სანქციები დააწესა (BBC, 2024), მსოფლიო ეკონომიკური წესრიგი რადიკალურად შეიცვალა. არა მხოლოდ გლობალური ეკონომიკის არქიტექტურა (Papava, 2022a), არამედ გლობალური სავალუტო სისტემაც იცვლება.

ჯერ კიდევ COVID-19 პანდემიის დაწყებამდე, ერთპოლუსიანი მსოფლიო წესრიგმა, რომელსაც აშშ ედგა სათავეში, ხელი შეუწყო ჰიპერგლობალიზაციის პროცესს (Rodrik, 2011, 2022). თავის მხრივ, ჰიპერგლობალიზაციამ დიდწილად შეუწყო ხელი ერთპოლუსიანი მსოფლიო წესრიგის შენარჩუნებას, რაც უწინარეს ყოვლისა, გამომდინარეობს გლობალიზაციისა და მსოფლიო წესრიგის ურთიერთკავშირიდან (მაგალითად, Amadi, 2020; Ardalan, 2012).

ერთპოლუსიანმა მსოფლიო წესრიგმა და ჰიპერგლობალიზაციამ დიდწილად განსაზღვრა მსოფლიო სავალუტო წესრიგი, როდესაც მსოფლიო ვაჭრობაში ლიდერობა გლობალურ სარეზერვო ვალუტას - აშშ დოლარს ეკუთვნოდა. კერძოდ, 2000 წლისთვის ყველა სავალუტო რეზერვის 70%-ზე მეტი აშშ დოლარზე მოდიოდა, და მისი დომინირება საერთაშორისო ვაჭრობაში ექსპორტიორებსა და იმპორტიორებს უფრო და უფრო მეტი დოლარის სესხებაზე უბიძგებდა (Fofack, 2024b). აქედან

* წინამდებარე სტატია წარმოადგენს ავტორის მიერ ინგლისურად გამოქვეყნებული ანალიტიკური წერილის (Papava, 2024) დაზუსტებულ, სამეცნიერო ვერსიას.

გამომდინარე, აშშ დოლარი, როგორც მსოფლიოს მთავარი სარეზერვო ვალუტა, აშშ-ის ინტერესების გასაძლიერებლად გამოიყენებოდა (Fofack, 2024a).

ჰიპერგლობალიზაციამ, თავის მხრივ, მსოფლიო ეკონომიკაში აშშ დოლარის პოზიცია გააძლიერა. სხვა სიტყვებით, აშშ დოლარის აშკარა დომინირება როგორც საერთაშორისო ვაჭრობაში, ასევე მსოფლიო სავალუტო რეზერვებში შეიძლება დახასიათდეს, როგორც *სავალუტო გლობალიზაცია*.

დასავლეთის მიერ რუსეთის წინააღმდეგ დაწესებულმა ეკონომიკურმა სანქციებმა აშშ დოლარის გლობალურ დომინირებაზე იქონია ზეგავლენა. უკრაინაში ომის დაწყებამდე, რუსეთის სავალუტო რეზერვების ერთი მეზუთედი დოლარში იყო, რომლის მნიშვნელოვანი ნაწილი განთავსებული იყო გერმანიაში, საფრანგეთში, დიდ ბრიტანეთსა და იაპონიაში, რომლებიც დასავლეთის სხვა ქვეყნებთან ერთად მოსკოვის გლობალური ფინანსური სისტემისგან იზოლირებას ახორციელებენ (Wheatley, Smith, 2022). აშშ დოლარის, როგორც დომინანტური გლობალური ვალუტის პოზიციის შესუსტების კონტექსტში, განსაკუთრებულ როლს აშშ-ისა და მისი მოკავშირეების მიერ მფლობელობაში არსებული რუსეთის თითქმის 300 მილიარდი დოლარის გაყინული აქტივების დასავლეთის მიერ კონფისკაცია და მათი უკრაინის დასაცავად და აღდგენისთვის გამოყენების ფართოდ განხილვა წარმოადგენს (Booker, Conner, Wessel, 2024).

სამართლიანობისთვის უნდა აღინიშნოს, რომ აშშ დოლარის დომინირება ბოლო ნახევარი საუკუნის განმავლობაშიც მერყეობდა (Arslanalp, Eichengreen, Simpson-Bell, 2024b). კერძოდ, თუ 1970 წელს ამ ვალუტის წილი მსოფლიო რეზერვებში 80% იყო, 1980 წლისთვის ეს მაჩვენებელი 58%-მდე, ხოლო 1990 წლისთვის კი 47%-მდე დაეცა, თუმცა 2000 წლისთვის, როგორც ზემოთ აღინიშნა, კვლავ გაიზარდა 70%-მდე; ამის შემდეგ, აშშ დოლარის წილმა მსოფლიო სავალუტო რეზერვებში კვლავ დაიწყო კლება და 2020 წლისთვის 59%-ს მიაღწია (Graham, Tran, 2024). მსოფლიო სავალუტო რეზერვებში აშშ დოლარის წილის შემცირებას თან ახლდა არა ისეთი ვალუტების წილების ზრდა, როგორცაა ევრო, იენი და ფუნტი სტერლინგი, არამედ დარეზერვებისთვის არატრადიციული ისეთი ვალუტების წილების ზრდა, როგორცაა ავსტრალიური დოლარი, კანადური დოლარი, ჩინური იუანი, სამხრეთ კორეული ვონი, სინგაპურის დოლარი და სკანდინავიური ვალუტები (Arslanalp, Eichengreen, Simpson-Bell, 2024a).

უკრაინაში რუსეთის ომის დაწყებისთანავე, გლობალიზაციის პროცესი კონფრონტაციული გლობალიზაციის ეტაპზე გადავიდა (Papava, 2022b), როდესაც მსოფლიოს ქვეყნები დაიყო სამ ჯგუფად: დასავლეთის სანქციების მხარდამჭერ, რუსეთის მხარდამჭერ და ნეიტრალურ ქვეყნებად (Papava, 2022a). შედეგად, ერთპოლუსიანმა მსოფლიო წესრიგმა მრავალპოლუსიან მსოფლიო წესრიგად დაიწყო ტრანსფორმირება (Sachs, 2024). როდესაც გეოპოლიტიკური ფაქტორი ხელს უშლის სავალუტო გლობალიზაციის პროცესს (Koosakul, Zhang, Zia, 2024), ამას არ შეეძლო მსოფლიო სავალუტო წესრიგზე, რომელიც ჰიპერგლობალიზაციის პროცესში განვითარდა, არ ჰქონოდა შესაბამისი გავლენა.

სავალუტო გეოპოლიტიკა, როდესაც საერთაშორისო ვაჭრობაში ვალუტების განსაზღვრაში, ასევე სავალუტო რეზერვების ფორმირებაში გეოპოლიტიკური ფაქტორების გავლენა იზრდება, არ არის ახალი. კერძოდ, პირველი მსოფლიო ომის შემდეგ გეოპოლიტიკურმა მოტივებმა მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა საერთაშორისო ვალუტის არჩევისას მისი სავალუტო რეზერვებისთვის გამოყენების მიზნით

(Eichengreen, Mehl, Chitu, 2017). აღსანიშნავია, რომ გეოპოლიტიკურ ფაქტორს სავალუტო გლობალიზაციის პროცესშიც აქვს ადგილი (Cohen, 2003), თუმცა მას უპირატესი მნიშვნელობა არ გააჩნია. აქედან კი გამომდინარეობს, რომ *სავალუტო გლობალიზაცია და სავალუტო გეოპოლიტიკა კი არ გამორიცხავს, არამედ ავსებს ერთმანეთს*. იმავედროულად, *გარკვეულ ისტორიულ პერიოდებში, როგორც წესი, ერთ-ერთი მათგანი - ან სავალუტო გლობალიზაცია ან სავალუტო გეოპოლიტიკა ხდება დომინირებადი*.

აღსანიშნავია, რომ დოლარის, როგორც გლობალური სარეზერვო ვალუტის სტატუსი მცირდება არა მხოლოდ გეოპოლიტიკური ფაქტორების, არამედ აშშ-ის ფისკალური პოლიტიკის გამოც, რის შედეგადაც ჩინეთის, ჰონგ კონგის, ტაილანდის და არაბთა გაერთიანებულ საამიროების ცენტრალურ და კომერციულ ბანკებს აშშ დოლარი სულ უფრო ნაკლებად სჭირდებათ (Bleicher, Lipsky, 2024).

ხაზგასმელია ის, რომ საერთაშორისო სავაჭრო ოპერაციებში აშშ დოლარის სხვა ვალუტებით ჩანაცვლება, რაც გეოპოლიტიკითაა განპირობებული ამცირებს დოლარის, როგორც სარეზერვო ვალუტის როლს, თუმცა ეს უკანასკნელი ნულამდე პრინციპში მაინც ვერ იქნება დაყვანილი (Weiss, 2022).

ბევრი კომპონენტის მიხედვით თანამედროვე გეოპოლიტიკური სიტუაციის მნიშვნელოვანი გაურკვევლობის პირობებში (Hasnain, 2024), ასევე რუსეთზე დასავლეთის მიერ სანქციების შედეგად გამოწვეული რისკების გეოპოლიტიკური ფრაგმენტაციის გამო, პრიორიტეტული გახდა არა მარტო ოქროს, როგორც ალტერნატიული რეზერვის, მარაგების მნიშვნელოვანი ზრდა, ასევე საერთაშორისო ვაჭრობაში სხვადასხვა ვალუტის უპირატესი გამოყენება (den Besten, Di Casola, Habib, 2023).

ფაქტობრივად, ევრო, მისი გავრცელების მასშტაბებიდან გამომდინარე, არის მეორე სარეზერვო ვალუტა, თუმცა მას არ შეუძლია გლობალურ ეკონომიკაში აშშ დოლარი მთლიანად ჩანაცვლოს (Hutagalung, 2024). მიუხედავად იმისა, რომ ევრო 2023 წლის მდგომარეობით გლობალური სავალუტო რეზერვების 21%-ს შეადგენდა, ამ ვალუტას, ევროკავშირში არსებული სტრუქტურული და პოლიტიკური პრობლემების გამო, რაც მის ქვეყნებს შორის არაკოორდინირებულ ფისკალურ პოლიტიკას განაპირობებს, როგორც უნივერსალურ სარეზერვო აქტივს სათანადო საიმედოობა არ გააჩნია (Yoshimori, 2024).

2023 წელს არა მხოლოდ დასავლეთის მიერ სანქცირებულმა რუსეთმა, არამედ ჩინეთმაც გამოაცხადა მრავალპოლუსიანი გლობალური სავალუტო სისტემის საჭიროება, თუმცა აშშ დოლარის დომინირების დასასრული და ნებისმიერი სხვა ალტერნატიული ვალუტით მისი, როგორც გლობალური სარეზერვო ვალუტის, ჩანაცვლება მეტ-ნაკლებად ახლო მომავალში რეალისტურად ვერ ჩაითვლება (Born, Krys, 2023).

BRICS+ (რომელიც ბრაზილიის, რუსეთის, ინდოეთის, ჩინეთისა და სამხრეთ აფრიკის გარდა, ასევე მოიცავს ირანს, ეგვიპტეს, ეთიოპიასა და არაბთა გაერთიანებულ საემიროებს) ცდილობს აშშ დოლარის, როგორც გლობალური სარეზერვო ვალუტის, დომინირების წინააღმდეგ განსაკუთრებული როლი შეასრულოს (Liu, Papa, 2022), რაც უპირველეს ყოვლისა გამოიხატება იმაში, რომ ნავთობით და გაზით ვაჭრობა ეროვნულ ვალუტებში განხორციელდეს, რის შედეგადაც მათი ფასები აშშ დოლარში უკვე აღარ დადგინდება (Ciliers, 2023). მთლიანობაში ამ ქვეყნებმა მოა-

ხერხეს ის, რომ ერთმანეთთან ვაჭრობის 65% თავიანთ ეროვნულ ვალუტებში განხორციელონ (Dsouza, 2024).

როგორც ცნობილია, ნავთობის დოლარში ფასწარმოქმნის, ანუ ნავთობ-დოლარის სისტემა 1970-იანი წლების შუაში გაჩნდა. შედეგად, ამ სისტემამ გაამძლიერა აშშ დოლარის, როგორც მსოფლიო სარეზერვო ვალუტის პოზიცია. ზემოაღნიშნული მიზეზების გამო რუსეთის წინააღმდეგ დასავლური ეკონომიკური სანქციების შემოღებამ განაპირობა ის, რომ ბევრი ქვეყანა ნავთობდოლარის ნაცვლად სხვა ვალუტების გამოყენებას ანიჭებს უპირატესობას (Fofack, 2024b), ხოლო საუდის არაბეთსა და ჩინეთს შორის ენერგეტიკული კავშირების გაღრმავების შედეგად (Yu, Xing, Shen, 2022) ნავთობდოლარის ნავთობიუანიტ ჩანაცვლება მოხდა, როდესაც ნავთობით ვაჭრობის გრძელვადიანი კონტრაქტები უკვე იუანშია ნომინირებული (Jegarajah, 2024).

უნდა აღინიშნოს, რომ ბევრმა განვითარებადმა ქვეყანამ უკრაინაში რუსეთის ომის დაწყებამდე გაცილებით ადრე, გამოთქვა სურვილი, რომ აშშ დოლარის ალტერნატივა ჰქონოდა, რომელიც მას შემდეგ, რაც რუსეთი დასავლეთის მიერ იქნა სანქცირებული (როდესაც მისი ბევრი ბანკი SWIFT-დან იქნა გათიშული, ხოლო მისი 300 მილიარდი დოლარის ღირებულების საერთაშორისო აქტივები კი გაიყინა) კიდევ უფრო გაიზარდა (Ghani, 2023).

მიუხედავად იმისა, რომ ჩინეთი ტრანსსასაზღვრო გადახდებში სულ უფრო ხშირად იყენებს იუანს, მისი ფინანსური სისტემა მაინც რჩება დამოკიდებული არა მხოლოდ აშშ დოლარზე, არამედ აშშ-ს ფინანსურ სისტემაზეც, რაც დიდი ალბათობით უახლოეს მომავალშიც გაგრძელდება (Greene, 2024).

გლობალურ ვაჭრობაში ჩინეთის მზარდმა როლმა იუანის, როგორც გლობალური ვალუტის სტატუსის ამაღლებას შეუწყო ხელი, თუმცა არსებობს ობიექტური მიზეზები (კერძოდ, კაპიტალის მოძრაობაზე მკაცრი სახელმწიფო კონტროლი, ფინანსურ ბაზრებზე გამჭვირვალობის ნაკლებობა, ასევე ერთპარტიული პოლიტიკური ძალაუფლების ცენტრალიზაცია), რისთვისაც ბევრი ქვეყანა არ არის მზად იუანი სარეზერვო ვალუტად გამოიყენოს (Yoshimori, 2024).

როგორც ცნობილია, BRICS-ის ქვეყნები აპირებენ შექმნან ახალი სარეზერვო ვალუტა, რომელიც არა მარტო ამ ქვეყნების ვალუტების კალათით იქნება გამყარებული, არამედ პოტენციურად ოქროთიც იქნება უზრუნველყოფილი, რაც დედოღარიზაციის პროცესის გაფართოებას გამოიწვევს. ამ ახალი ვალუტის წარმატება დიდწილად აშშ დოლარის მიმართ მის სტაბილურობაზე იქნება დამოკიდებული (Pistili, 2024). მრავალი ინსტიტუციური, ორგანიზაციული და ტექნიკური პრობლემის გადაუჭრელობის გამო, BRICS ახალი სარეზერვო ვალუტის შემოღების საკითხის საბოლოო გადაწყვეტისგან ჯერ კიდევ შორსაა (Eichengreen, 2024).

დედოღარიზაციისკენ მისწრაფებას როგორც აშშ-სთვის, ისე გლობალური ეკონომიკისთვის სერიოზული შედეგები ექნება. კერძოდ, აშშ-ის ეკონომიკაზე შესაძლოა ინფლაციური ზეწოლა გაიზარდოს, ხოლო აშშ-ის პოზიცია კი საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტებში კი - შესუსტდეს; იმავედროულად არაერთი განვითარებადი ქვეყანა არა მარტო დოლარში ნომინირებული ვალის მოცულობას შეამცირებს, არამედ საკუთარი თავის მეტი ფინანსური ავტონომიით უზრუნველყოფასაც შეძლებს (Hutagalung, 2024).

იმისდა მიუხედავად, რომ, სავარაუდოდ, მოკლე და საშუალოვადიან პერსპექტივაში, აშშ დოლარი გააგრძელებს გლობალურ დომინირებას და შეინარჩუნებს

მსოფლიოს მთავარი სარეზერვო ვალუტის როლს (Shalal, 2024), სავალუტო გეოპოლიტიკის ფაქტორის თანდათანობითი გაძლიერების უგულვებელყოფა პრინციპულად დაუშვებელია.

ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ როგორც კრიპტოვალუტებსა და გეოპოლიტიკას შორის ურთიერთკავშირის (მაგალითად, OneSafe Content Team, 2024), ასევე ცენტრალური ბანკების ციფრული ვალუტების გეოპოლიტიკური ასპექტების შესწავლა დამოუკიდებელი კვლევის საგანს წარმოადგენს (მაგალითად, Demertzis, Lipsky, 2023).

დასკვნის სახით, უნდა აღინიშნოს, რომ ახალი მსოფლიო სავალუტო წესრიგი სავალუტო გლობალიზაციისა და სავალუტო გეოპოლიტიკის კომბინაციის სახით ყალიბდება, რომელშიც ამ უკანასკნელს უპირატესი როლი ენიჭება.

გამოყენებული ლიტერატურა

Amadi L. (2020). “Globalization and the Changing Liberal International Order: A Review of the Literature.” *Research in Globalization*, Vol. 2, December, <<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2590051X20300046>>.

Ardalan K. (2012). “Globalization and World Order: Four Paradigmatic Views.” *Journal of Globalization Studies*, Vol. 3, No. 1, <https://www.sociostudies.org/journal/files/jogs/2012_1/039-054.pdf>.

Arslanalp S., Eichengreen B., Simpson-Bell C. (2024a). “Dollar Dominance in the International Reserve System: An Update.” *IMF Blog*, June 11, <<https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2024/06/11/dollar-dominance-in-the-international-reserve-system-an-update>>.

Arslanalp S., Eichengreen B., Simpson-Bell C. (2024b). “The Stealth Erosion of Dollar Dominance: Active Diversifiers and the Rise of Nontraditional Reserve Currencies.” *IMF Working Papers*, WP/22/58, March 24, <<https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2022/03/24/The-Stealth-Erosion-of-Dollar-Dominance-Active-Diversifiers-and-the-Rise-of-Nontraditional-515150>>.

BBC (2024). “What Are the Sanctions on Russia and Have They Affected Its Economy?” *BBC*, February 23. <<https://www.bbc.com/news/world-europe-60125659>>.

Bleicher J., Lipsky J. (2024). “The Geopolitical Imperative to Upgrade the Dollar.” *Project Syndicate*, June 24, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/swift-alternatives-could-undermine-american-national-security-interests-by-jordan-bleicher-and-josh-lipsky-2024-06>>.

Boocker S., Conner A., Wessel D. (2024). “Why Do the US and Its Allies Want to Seize Russian Reserves to Aid Ukraine?” *The Brookings Institution*, October 25, <<https://www.brookings.edu/articles/why-do-the-u-s-and-its-allies-want-to-seize-russian-reserves-to-aid-ukraine/>>.

Born D., Krys C. (2023). “What If – the US Dollar Loses Its Status as the World’s Reserve Currency?” *Roland Berger*, July 28, <<https://www.rolandberger.com/en/Insights/Publications/What-if-the-US-dollar-loses-its-status-as-the-world-s-reserve-currency.html>>.

Cilliers J. (2023). “BRICS+ and the Future of the US Dollar.” *ISS Today*, August 25, <<https://issafrica.org/iss-today/brics-and-the-future-of-the-us-dollar>>.

Cohen B. J. (2003). *The Geopolitics of Currencies and the Future of the International System*. Santa Barbara, Department of Political Science, University of California at Santa Barbara, <https://escholarship.org/content/qt5pc0p3rc/qt5pc0p3rc_noSplash_0e7860dabbb306c69267f17c25bf08af.pdf?t=krnd8e>.

Demertzis M., Lipsky J. (2023). “The Geopolitics of Central Bank Digital Currencies.” *Interconomics, Review of European Economic Policy*, Vol. 58, No. 4, pp. 173–177, <<https://www.interconomics.eu/contents/year/2023/number/4/article/the-geopolitics-of-central-bank-digital-currencies.html>>.

den Besten T., Di Casola P., Habib M. M. (2023). “Geopolitical Fragmentation Risks and International Currencies.” *European Central Bank*, June, <https://www.ecb.europa.eu/press/other-publications/ire/article/html/ecb.ireart202306_01~11d437be4d.en.html>.

Dsouza V. (2024). “BRICS Settle 65% Trade in Local Currencies & Not the US Dollar.” *Watcher Guru*, October 15, <https://watcher.guru/news/brics-settle-65-trade-in-local-currencies-not-the-us-dollar?fbclid=IwY2xjawF8QqxleHRuA2FlbQIxMQABHZtlgey_z5_u-eWJaacuE81OOwhDwp5bDtBmRASColRjGQpCNbEd_WW_xw_aem_N9niShP3BCFcNn1NTw8EbQ>.

Eichengreen B. (2024). “The BRICS Currency Charade.” *Project Syndicate*, November 14, <https://www.project-syndicate.org/commentary/brics-kazan-summit-futile-common-currency-effort-by-barry-eichengreen-2024-11?utm_source=Project+Syndicate+Newsletter&utm_campaign=d520987fb5-sunday_newsletter_11_17_2024&utm_medium=email&utm_term=0_73bad5b7d8-d520987fb5-93567601&mc_cid=d520987fb5&mc_eid=e9fb6cbcc0>.

Eichengreen B., Mehl A. J., Chitu L. (2017). “Mars or Mercury? The Geopolitics of International Currency Choice.” *NBER Working Papers*, No. 24145, December, <https://www.nber.org/system/files/working_papers/w24145/w24145.pdf>.

Fofack H. (2024a). “The Dollar Is Everyone’s Problem.” *Project Syndicate*, August 9, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/us-dollar-is-a-problem-for-rich-and-poor-countries-by-hippolyte-fofack-2024-08>>.

Fofack H. (2024b). “The Eclipse of the Petrodollar.” *Project Syndicate*, June 27, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/fate-of-the-petrodollar-future-of-currency-diversification-by-hippolyte-fofack-2024-06>>.

Ghani S. (2023). “Geo-Economics of Currency Wars and the Renminbi.” *Italian Institute for International Political Studies (ISPI)*, July 17, <<https://www.ispionline.it/en/publication/geo-economics-of-currency-wars-and-the-renminbi-135824>>.

Graham N., Tran H. (2024). “Dedollarization Is Not Just Geopolitics, Economic Fundamentals Matter.” *Atlantic Council*, January 22, <<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/econographics/sinographs/dedollarization-is-not-just-geopolitics-economic-fundamentals-matter/>>.

Greene R. (2024). *China’s Dollar Dilemma*. Washington DC., Carnegie Endowment for International Peace, October, <https://carnegie-production-assets.s3.amazonaws.com/static/files/Greene_China%20Dollar_final.pdf>.

Hasnain S. A. (2024). “Strategic Patience: A Currency for Today’s Geopolitics.” *The New Indian Express*, September 9, <<https://www.newindianexpress.com/opinions/2024/Sep/09/strategic-patience-a-currency-for-todays-geopolitics>>.

Hutagalung S. (2024). “De-Dollarization: Are We Witnessing the End of US Dollar Supremacy?” *Eurasia Review*, October 3, <<https://www.eurasiareview.com/03102024-de-dollarization-are-we-witnessing-the-end-of-us-dollar-supremacy-oped/>>.

Jegarajah S. (2024). “China Has Grand Ambitions to Dethrone the Dollar. It May Make a Powerful Move this Year.” *CNBC*, October 24, <<https://www.cnbc.com/2017/10/24/petro-yuan-china-wants-to-dethrone-dollar-rmb-denominated-oil-contracts.html>>.

Koosakul J., Zhang L., Zia M. (2024). “Geopolitical Proximity and the Use of Global Currencies.” *IMF Working Papers*, September 6, <<https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2024/09/06/Geopolitical-Alignment-and-the-Use-of-Global-Currencies-554242>>.

Liu Z. Z., Papa M. (2022). *Can BRICS De-Dollarize the Global Financial System?* Cambridge, Cambridge University Press, <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/0AEF98D2F232072409E9556620AE09B0/9781009014625AR.pdf/can_brics_dedollarize_the_global_financial_system.pdf>.

OneSafe Content Team (2024). “Crypto and Geopolitics: A Complicated Relationship.” *OneSafe*, October 1, <<https://www.onesafe.io/blog/geopolitical-tensions-impact-crypto-markets>>.

Papava V. (2022a). “On the Main Challenges of the Architecture Transformation of the World Economy.” *Eurasia Review*, March 31, <<https://www.eurasiareview.com/31032022-on-the-main-challenges-of-the-architecture-transformation-of-the-world-economy-oped/>>.

Papava V. (2022b). “Pandemic, War and Economic Sanctions: From Turbulent to Confrontational Globalization.” *Eurasia Review*, May 23, <<https://www.eurasiareview.com/23052022-pandemic-war-and-economic-sanctions-from-turbulent-to-confrontational-globalization-oped/>>.

Papava V. (2024). “World Monetary Order: From Currency Globalization to Currency Geopolitics.” *Eurasia Review*, November 21, <<https://www.eurasiareview.com/21112024-the-world-monetary-order-from-currency-globalization-to-currency-geopolitics-oped/>>.

Pistilli M. (2024). “How Would a New BRICS Currency Affect the US Dollar?” *Nasdaq*, November 6, <<https://www.nasdaq.com/articles/how-would-new-brics-currency-affect-us-dollar-updated-2024>>.

Rodrik D. (2011). *The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy*. New York, W. W. Norton & Co.

Rodrik D. (2022). “A Better Globalization Might Rise from Hyper-Globalization’s Ashes.” *Project Syndicate*, May 9, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/after-hyperglobalization-national-interests-open-economy-by-dani-rodrik-2022-05?barrier=accesspaylog>>.

Sachs J. (2024). “The Perils and Promise of the Emerging Multipolar World.” *Common Dreams*, June 6, <<https://www.commondreams.org/opinion/emerging-multipolar-world>>.

Shalal A. (2024). “US Dollar’s Dominance Secure, BRICS See No Progress On De-Dollarization.” *Reuters*, June 25, <<https://www.reuters.com/markets/currencies/us-dollars-dominance-secure-brics-see-no-progress-de-dollarization-report-2024-06-25/>>.

Wheatley J., C. Smith. (2022). “Russia Sanctions Threaten to Erode Dominance of US Dollar, Says IMF.” *Financial Times*, March 31, <<https://www.ft.com/content/3e0760d4-8127-41db-9546-e62b6f8f5773>>.

Weiss C. (2022). “Geopolitics and the U.S. Dollar’s Future as a Reserve Currency.” *Board of Governors of the Federal Reserve System, International Finance Discussion Papers*, No. 1359, October, <<https://www.federalreserve.gov/econres/ifdp/files/ifdp1359.pdf>>.

Yoshimori M. (2024). “Can The Euro Or Renminbi Really Challenge The US Dollar?” *Fair Observer*, October 8, <<https://www.fairobserver.com/economics/can-the-euro-or-renminbi-really-challenge-the-us-dollar/#>>.

Yu J., Xing X., Shen W. (2022). “Strengthened China-Saudi Ties Raise Prospects for Use of Yuan in Oil Settlement.” *Global Times*, December 8, <<https://www.globaltimes.cn/page/202212/1281416.shtml>>.

Vladimer Papava

Principal Research Fellow, Paata Gugusvili Institute of Economics, Academician

**THE WORLD CURRENCY ORDER:
FROM CURRENCY GLOBALIZATION TO CURRENCY GEOPOLITICS**

DOI: [10.36172/EKONOMISTI.2024.XX.04.PAPAVA](https://doi.org/10.36172/EKONOMISTI.2024.XX.04.PAPAVA)

Expanded Summary

The paper examines issues related to the transformation of the world currency order, with the US dollar commanding leadership in world trade as the primary reserve currency.

Before the COVID-19 pandemic, the US-led unipolar world order was fueling the process of hyper-globalization. Hyper-globalization, in turn, strengthened the position of the US dollar in the global economy. In this context, the clear dominance of the US dollar in both international trade and global foreign-exchange reserves can be characterized as currency globalization.

The economic sanctions imposed by the West on Russia have affected the global dominance of the US dollar.

With the start of Russia's war in Ukraine, the process of globalization entered the stage of confrontational globalization. As a result, the unipolar world order began to transform into a multipolar world order. This could not help but influence the world currency order that developed under hyper-globalization, when the geopolitical factor stood in the way of currency globalization.

Currency geopolitics, where geopolitical factors increasingly determine both the currencies in international trade and the formation of foreign exchange reserves, is not a new phenomenon. After the First World War, geopolitical motives played an important role in selecting international currencies for foreign exchange reserves. While the geopolitical factor remains in the era of currency globalization, it does not dominate the system. From this, it follows that currency globalization and currency geopolitics do not exclude each other at all, but rather complement each other. At the same time, in certain historical periods, as a rule, one of them prevails: either currency globalization or currency geopolitics.

In the context of the significant uncertainty surrounding many aspects of the modern geopolitical landscape, and the geopolitical fragmentation of risks resulting from the Western sanctions on Russia, there has been a noteworthy accumulation of gold as an alternative reserve asset, and increase in the use of various currencies in international trade.

The euro is not reliable as a universal reserve asset. Structural and political problems in the EU, particularly the lack of a coordinated fiscal policy among its member states, undermine its stability and appeal as an alternative to the US dollar.

China's growing role in global trade has contributed to the yuan's rise as a global currency, although there are objective reasons (notably strict government controls on capital flows, lack of transparency in financial markets, and centralization of one-party political power) that make many countries reluctant to use it as a reserve currency.

The BRICS countries intend to create a new reserve currency backed by a basket of their own national currencies, with the potential for gold-backing in addition. That said, due to the unresolved nature of many institutional, organizational and technical issues, BRICS is still far from resolving the issue of introducing a new reserve currency.

The US dollar is likely to continue its global dominance and retain its role as the world's main reserve currency in the short and medium term, it is fundamentally unacceptable to overlook the gradual strengthening of the currency geopolitics factor.

The new world monetary order is being formed as a combination of monetary globalization and monetary geopolitics, in which the latter plays a predominant role.

Keywords: world currency order, currency globalization, currency geopolitics, hyper-globalization, confrontational globalization